Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
NIILO JÄÄSKINEN
föredraget den 16 juli 2015 [1]

Mål C-603/13 P

Galp Energía España, SA
Petróleos de Portugal (Petrogal), SA
Galp Energia, SGPS, SA
mot

Europeiska kommissionen

”Överklagande — Konkurrensbegränsande samverkan — Den spanska marknaden för vägbitumen — Uppdelning av marknaden och fastställande av priser — Obegränsad behörighet — Principen att domstol inte får döma utöver vad som har yrkats av parterna (ne ultra petita) — Rätt till rättvis rättegång — Rätt till försvar — Den kontradiktoriska principen — En enda, fortlöpande överträdelse — Påstådd kännedom om det övervakningssystem och den kompensationsmekanism som använts av de andra deltagarna i den rättsstridiga samverkan — Missuppfattning av bevisning”

I – **Inledning**

1. Det mål som underställs domstolens prövning avser ett överklagande som ingetts av en koncern bestående av bolagen Galp Energía España, SA, Petróleos de Portugal (Petrogal), SA och Galp Energía, SGPS, SA (nedan tillsammans kallade klagandena), av domen Galp Energía España m.fl./kommissionen (mål T-462/07) (nedan kallad den överklagade domen) [2]. Genom denna dom biföll tribunalen delvis klagandenas talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut K(2007) 4441 slutlig (nedan kallat det omtvistade beslutet) [3] och deras alternativa yrkande om nedsättning av de böter som ålagts dem.

2. På domstolens begäran kommer jag i detta förslag till avgörande endast behandla överklagandets andra grund som är central i förevarande överklagande och som i huvudsak rör frågan om gränserna för tribunalens obegränsade behörighet. Jag anser, av de skäl jag ska redovisa nedan, att tribunalen har överskridit gränserna för denna behörighet och att överklagandet ska bifallas. Jag anser nämligen att den obegränsade behörigheten inte ger tribunalen behörighet att fastställa en överträdelse som inte har bevisats i kommissionens beslut.

II – **Bakgrund till tvisten**

3. I punkterna 1–85 i den överklagade domen redogörs för bakgrunden till tvisten.

1 — Originalspråk: franska.

2 — EU:T:2013:459.

3 — Beslut av den 3 oktober 2007 angående ett förfarande om tillämpning av artikel 81 EG (ärende COMP/38.710 – Bitumen – (Spanien)).

4. I den mån det behövs, räcker det att nämna att Europeiska kommissionen antog det omtvistade beslutet den 3 oktober 2007 i vilket det fastställdes att klagandena hade deltagit i ett system av avtal och samordnade förfaranden inom området för penetrationsbitumen som omfattade hela Spanien (med undantag för Kanarieöarna), i form av avtal om uppdelning av marknaden och samordning av priser. Kommissionen ansåg att båda konstaterade konkurrensbegränsningar, nämligen horisontella avtal om uppdelning av marknaden och samordning av priser, till sin natur var de allvarligaste överträdelserna av artikel 81 EG, vilka enligt praxis kan motivera att de kategoriseras som mycket allvarliga endast med hänsyn till deras natur, utan att det är nödvändigt att ett sådant beteende täcker ett särskilt geografiskt område eller har en särskild inverkan. [4]

5. Genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 19 december 2007, bestred klagandena beslutets innehåll och yrkade att beslutet skulle ogiltigförklaras delvis eller helt.

6. Genom den överklagade domen biföll tribunalen talan såvitt avsåg den tredje ogiltighetsgrunden på grund av att kommissionen rättstridigt konstaterat att klagandena hade deltagit i det övervakningssystem och den kompensationsmekanism som avsåg kartellmedlemmarnas genomförande av avtalen om uppdelning av marknaden och av kundkretsen. Tribunalen ogiltigförklarade således delvis det omtvistade beslutet i den del det i artikel 1 konstaterades att klagandena hade medverkat i ett system av avtal och samordnade förfaranden på den spanska bitumenmarknaden och i den del klagandena i artikel 3 ålades att upphöra med överträdelsen såsom den konstaterats i artikel 1 i det omtvistade beslutet.

7. Tribunalen ansåg ändå att klagandena kunde tillskrivas ansvar för de båda ovan nämnda delarna av överträdelsen (punkt 626 i den överklagade domen). Tribunalen grundade förevarande slutsats på uttalandet från V.C., som var säljansvarig för bitumen hos Petrogal och sedan hos Galp Energía España (nedan kallat V.C.:s uttalande) [5]. Av detta skäl fann tribunalen att böternas utgångsbelopp inte skulle ändras (punkt 630 i den överklagade domen). Däremot ansåg tribunalen att det var nödvändigt att ytterligare sänka kommissionens nedsättning av böterna på grund av förmildrande omständigheter (punkt 632 i den överklagade domen). Tribunalen satte således ned böterna med ytterligare 4 procent utöver nedsättningen på 10 procent som redan hade beviljats genom det omtvistade beslutet (punkt 632 i den överklagade domen). Tribunalen ogillade talan såvitt avsåg parternas övriga ogiltighetsgrunder, inklusive den femte grunden i vilken de gjorde gällande att konstaterandet av deras delaktighet i samordningen av priser var rättsstridigt (punkterna 450–456 i den överklagade domen). [6]

III – **Förfarandet vid domstolen och parternas yrkanden**

8. Genom ansökan som inkom till domstolens kansli den 22 november 2013 ingav klagandena ett överklagande genom vilken de har yrkat att domstolen ska

— i första hand, upphäva den överklagade domen och artiklarna 1, 2 och 3 i det omtvistade beslutet i den del klagandena avses och/eller sätta ned det bötesbelopp som klagandena ålagts,

4 — Skäl 500 i det omtvistade beslutet. Kommissionen fann att Galp Energia España SA och Petróleos de Portugal SA var solidariskt ansvariga att betala 8 662 500 euro för sin delaktighet i överträdelsen. Galp Energia, SGPS, SA var solidariskt ansvarig att betala 6 435 000 euro. Galp Energia España SA och Petróleos de Portugal SA fastställdes ha deltagit i överträdelsen under perioden 31 januari 1995–1 oktober 2002, medan kommissionen ansåg att Galp Energia, SGPS, SA hade deltagit i överträdelsen från den 22 april 1999 till den 1 oktober 2002.

5 — Se punkterna 87 och 215 i den överklagade domen. I V.C.:s uttalande bekräftade han med dessa ord att klaganden aldrig hade varit delaktig i något övervakningssystem: ”Jag fick kännedom om Europeiska kommissionens invändning om att Galp Energía España … skulle ha deltagit i ett övervakningssystem och en kompensationsmekanism för asfaltstabellen. Det är inte korrekt av den enkla anledningen att vi aldrig har kompenserats, oavsett Galp Energía Españas försäljningsvolymer … Det är riktigt att vid ett visst tillfälle konstaterade jag att det fanns en viss typ av kompensationsmekanism som medlemmarna i försäljningstabellen över asfalten deltog i, men jag visste aldrig vad dessa bolag hade att göra med detta system. Följaktligen har Galp Energía España … aldrig varit inblandat i någon kompensationsmekanism.”

6 — Bötesbeloppet som Galp Energía España, SA och Petróleos de Portugal (Petrogal) ålades sattes följaktligen ned till 8 277 500 euro, medan det bötesbelopp som Galp Energía, SGPS, SA ålades sattes ned till 6 149 000 euro.

— i andra hand, upphäva den överklagade domen och återförvisa målet till tribunalen för att avgöra målet i sak,

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

9. Kommissionen har yrkat att överklagandet ska ogillas och att klagandena ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

10. Parterna har inkommit med skriftliga yttranden till domstolen och yttrat sig muntligen vid förhandlingen som hölls den 15 april 2015.

IV – **Om tribunalens fastställande av klagandenas ansvar som utgångspunkt för bedömningen av den andra grunden i överklagandet**

A – *Kort redogörelse för den obegränsade behörigheten*

11. Klagandena har genom den andra grunden, som består av tre delar, gjort gällande att tribunalen gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning i punkterna 626 och 630 i den överklagade domen. Samtidigt som klagandena har tagit upp en mängd processuella principer och regler, kritiserar de i själva verket tribunalen för en specifik handling, nämligen att tribunalen beaktande ett dokument som upprättades efter det att det omtvistade beslutet antogs, det vill säga V.C.:s uttalande, i syfte att fastställa klagandenas ansvar för båda delarna av den rättsstridiga mekanismen.[7]

12. Jag framhåller inledningsvis att tribunalen beaktade V.C.:s uttalande med stöd av sin obegränsade behörighet.

13. Tribunalens obegränsade behörighet kompletterar således lagenlighetsgranskningen i artikel 236 FEUF. Domstolen har slagit fast att ”[l]agenlighetsgranskningen kompletteras med den obegränsade behörighet som unionsdomstolarna har tillerkänts … genom artikel 31 i förordning nr 1/2003, enligt artikel 261 FEUF. Förutom att kontrollera påföljdens lagenlighet är således unionsdomstolarna behöriga att ersätta kommissionens bedömning med sin egen bedömning. Följaktligen kan unionsdomstolarna undanröja, sätta ned eller höja de böter som ålagts”.[8] I rättspraxis har det preciserats att befogenheten att ändra en rättsakt gäller även om kommissionen inte har gjort sig skyldig något fel.[9] Den gör det möjligt för unionsdomstolen att inom bland annat konkurrensområdet, inte endast upphäva böterna och bötesbeloppet, utan även att höja eller sätta ned det.

14. Den obegränsade behörigheten innebär således att unionsdomstolen har befogenhet att ändra den omtvistade rättsakten, även om den inte ogiltigförklaras, för att exempelvis ändra det bötesbelopp som påförts med beaktande av samtliga faktiska omständigheter.[10] Det är dock inte helt fastställt hur den obegränsade behörigheten ska utövas.[11]

7 — Vid prövningen av den tredje grunden kritiserade tribunalen kommissionen för att inte ha styrkt att klagandena hade deltagit i överträdelsens båda delar. Detta ledde till att den delen i det omtvistade beslutet ogiltigförklarades.

8 — Dom KME Germany m.fl./kommissionen (C-272/09 P, EU:C:2011:810, punkt 103).

9 — Dom Groupe Danone/kommissionen (C-3/06P, EU:C:2007:88, punkt 61) och dom Prym och Prym Consumer/kommissionen (C-534/07, EU:C:2009:505, punkt 86).

10 — Dom Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl./kommissionen (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P och C-254/99 P, EU:C:2002:582, punkt 692), dom Prym och Prym Consumer/kommissionen (C-534/07 P, EU:C:2009:505, punkt 86) och dom JFE Engineering m.fl./kommissionen (T-67/00, T-68/00, T-71/00 och T-78/00, EU:T:2004:221, punkt 577).

11 — Se, för en mer utförlig analys, generaladvokaten Wathelets förslag till avgörande i målet Telefónica och Telefónica de España/kommissionen (C-295/12 P, EU:C:2013:619).

15. I domarna Chalkor/kommissionen [12] och KME Germany m.fl./kommissionen [13] slog domstolen tydligt fast att tribunalens utövande av sin obegränsade behörighet innebär att den kontrollerar såväl rättsliga som faktiska omständigheter och att den har behörighet att pröva bevisningen, ogiltigförklara det omtvistade beslutet och ändra bötesbeloppet. [14]

16. Domstolen har dessutom även funnit att den lagenlighetsgranskning som föreskrivs i artikel 263 FEUF, kompletterad med den obegränsade behörigheten med avseende på bötesbeloppet i artikel 31 i förordning (EG) nr 1/2003 [15], inte strider mot principen om ett effektivt rättsmedel inför en domstol i artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan). [16]

B – *Tribunalens resonemang och fastställande av ansvar*

17. Eftersom det enligt min mening är avgörande att förstå tribunalens resonemang för att kunna bedöma den andra grunden i överklagandet, kommer jag att analysera det resonemang som tribunalen förde vid prövningen av den tredje och den nionde grunden i talan i första instans, för att kunna pröva de delgrunder som har åberopats i överklagandet.

18. Klagandena bestred genom den tredje grunden som åberopades vid tribunalen, att de hade varit delaktiga i övervakningssystemet och i kompensationsmekanismen.

19. Tribunalen biföll den tredje grunden för talan, i den mån kommissionen tillskrev klagandena ansvar för hela överträdelsen, trots att kommissionen inte hade styrkt att de hade varit delaktiga i överträdelsens båda delar. Kommissionen hade för övrigt inte visat att klagandena hade kännedom om eller att det åtminstone var omöjligt att inte ha vetskap om de två ovannämnda delarna för att korrekt kunna tillämpa begreppet en enda, fortlöpande överträdelse. Tribunalen ogiltigförklarade således artikel 1 i det omtvistade beslutet i den mån det konstaterades att klagandena hade medverkat i ett system av avtal och samordnade förfaranden på den spanska bitumenmarknaden.

20. Eftersom tribunalen grundade sin slutsats på begreppet en enda, fortlöpande överträdelse, [17] ska det erinras om att ett företag som har deltagit i en sådan enda, komplex överträdelse av konkurrensreglerna genom konkurrensbegränsande beteenden, som syftade till att bidra till förverkligandet av överträdelsen i dess helhet, kan således även vara ansvarigt för andra företags beteenden inom ramen för samma överträdelse. Så är fallet när det är styrkt att det aktuella företaget avsåg att genom sitt eget beteende bidra till att uppnå de gemensamma mål som deltagarna eftersträvade, och att det hade kännedom om de konkurrensbegränsande beteenden som planerades eller som genomfördes av andra företag i samma syfte eller att företaget rimligen kunnat förutse dem och att det varit berett att godta den risk som detta innebar. [18]

21. Om unionsdomstolen däremot finner att kommissionen inte har styrkt att ett företag, under den tid det deltog i de konkurrensbegränsande beteenden som utgör en enda, fortlöpande överträdelse, hade kännedom om de konkurrensbegränsande beteenden som planerades eller som genomfördes av andra företag i samma syfte eller att företaget rimligen kunde förutse dem och att det var berett att godta den risk som detta innebar, kan unionsdomstolen enbart dra slutsatsen att detta företag inte

12 — C-386/10 P, EU:C:2011:815.

13 — C-272/09 P, EU:C:2011:810.

14 — Den aspekten är avgörande i förevarande mål med hänsyn till grunden för tribunalens resonemang som jag redogjorde för i punkt 12 ovan.

15 — Rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna [81 EG] och [82 EG] (EGT L 1, 2003, s. 1).

16 — Dom KME Germany m.fl./kommissionen (C-272/09 P, EU:C:2011:810, punkt 106).

17 — Dom kommissionen/Anic Partecipazioni (C-49/92 P, EU:C:1999:356, punkt 82).

18 — Dom kommissionen/Verhuizingen Coppens (C-441/11 P, EU:C:2012:778, punkterna 41 och 42), dom kommissionen/Aalberts Industries m.fl. (C-287/11 P, EU:C:2013:445, punkt 63) och dom Siemens m.fl./kommissionen (C-239/11 P, C-489/11 P och C-498/11 P, EU:C:2013:866, punkt 242).

kan hållas ansvarigt för de andra beteendena, och därmed inte för den enda, fortlöpande överträdelsen i dess helhet, och att det angripna beslutet ska anses vara ogrundat på just den punkten. [19] I detta hänseende ska det konstateras att i domen Soliver/kommissionen ställde tribunalen nyligen höga krav på bevisningen av att ett företag hade deltagit i en enda, fortlöpande överträdelse. [20]

22. Tribunalen slog i förevarande fall fast, i punkterna 273–279 i den överklagade domen, att kommissionen hade tillskrivit klagandena ansvar för samtliga delar av överträdelsen, inklusive delaktighet i övervakningssystemet och kompensationsmekanismen. Tribunalen angav vidare i punkt 286 i den överklagade domen att för att tillskriva klagandena ansvar grundade sig kommissionen inte på *någon annan omständighet än klagandenas delaktighet* i delarna av överträdelsen. I punkterna 272 och 280 i den överklagade domen ansåg emellertid tribunalen att kommissionen inte hade visat att klagandena hade deltagit i de två delarna av överträdelsen.

23. Ovannämnda rättspraxis som avser en enda, fortlöpande överträdelse skulle visserligen ha gjort det möjligt att tillskriva ett företag ansvar för hela överträdelsen, om företaget hade kännedom om eller om det var omöjligt att inte ha vetskap om de rättsstridiga beteendena.

24. Tribunalen slog ändå uttryckligen fast i punkt 289 i den överklagade domen att kommissionen varken hade grundat sig på klagandenas kännedom om övervakningssystemet och kompensationssystemet eller på att klagandena inte kunde vara ovetande om dessa delar. Tribunalen ansåg i punkt 290 i domen att kommissionen inte hade visat i det omtvistade beslutet att klagandena hade en sådan kännedom eller att det var omöjligt för dem att vara ovetande om att de förekom.

25. I punkt 291 i den överklagade domen fann slutligen tribunalen *att det inte kunde antas att klagandena hade en sådan kännedom* med hänsyn till deras roll i samverkan. Tribunalen drog i punkt 292 i den överklagade domen följaktligen slutsatsen att det inte var visat att klagandena inte kunde tillskrivas ansvar för övervakningssystemet och kompensationsmekanismen.

26. För att avhjälpa den brist som tribunalen ansåg att det omtvistade beslutet var behäftat med, åberopade kommissionen V.C.:s uttalande. Tribunalen avfärdade uttalandet i punkterna 294 och 295 i den överklagade domen. Tribunalen ansåg att även om förklaringen i efterhand avslöjade att klagandena faktiskt hade kännedom om kompensationsmekanismen, *kunde inte tribunalen inom ramen för sin lagenlighetsgranskning, ersätta kommissionens motivering med en ny motivering*. Dessutom fann tribunalen att förklaringen inte under några omständigheter kunde avhjälpa felet som avsåg lagenligheten i det omtvistade beslutet.

27. Förevarande resonemang ska sättas i relation till tribunalens fastställande av klagandenas ansvar vid prövningen av den nionde grunden i första instans.

28. Under den nionde grunden som åberopades vid tribunalen ifrågasatte klagandena att böterna inte hade satts ned trots deras mycket begränsade delaktighet i överträdelsen. I punkt 606 i den överklagade domen påpekade tribunalen, såsom hade konstaterats vid prövningen av den tredje grunden i första instans, att kommissionen förutom att inte ha visat att klagandena hade varit delaktiga i överträdelsens båda delar som bestod av övervakningssystemet och kompensationsmekanismen, inte förfogade över tillräckligt med bevisning för att kunna tillskriva dem ansvar för dessa delar av överträdelsen.

19 — Dom kommissionen/Verhuizingen Coppens (C-441/11, EU:C:2012:778, punkt 47).

20 — T-68/09, EU:T:2014:867. I målet fann tribunalen att kommissionen inte hade bevisat att Soliver NV varit delaktigt. Det var inte möjligt att delvis ogiltigförklara beslutet, eftersom kommissionen inte hade gjort en korrekt kvalificering av sökandens rättsstridiga beteenden, vilket innebar att tribunalen ogiltigförklarade kommissionens beslut i sin helhet.

29. Trots dessa konstateranden drog tribunalen emellertid slutsatsen av V.C.:s uttalande att klagandena *hade kännedom* om kompensationsmekanismen, vilket enligt tribunalen innebar att klagandena hade kännedom om övervakningssystemet, eftersom kompensationsmekanismen inte kunde existera utan en övervakningsmekanism. Det framgår av punkt 624 i den överklagade domen att tribunalen agerade med stöd av sin obegränsade behörighet.

30. Det framgår av punkterna 610–626 i den överklagade domen att tribunalen grundade sig på V.C.:s uttalande när den tillskrev klagandena ansvar för överträdelsens båda delar. Slutligen framgår det av punkt 627 i den överklagade domen att det var mot bakgrund av dessa uppgifter som tribunalen prövade de bötesbelopp som klagandena hade ålagts.

31. Det är just dessa omdiskuterade delar i tribunalens resonemang som är föremål för den andra grunden i förevarande överklagande.

V – **Obegränsad behörighet och principen att domstol inte får döma utöver vad som har yrkats av parterna (*ne ultra petita*)**

A – *Parternas argument*

32. I den första delen av den andra grunden har klagandena gjort gällande att tribunalen gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att överskrida sin behörighet och genom att döma utöver vad som hade yrkats av parterna (*ne ultra petita*), eftersom tribunalen, genom att ex officio ta upp en grund som varken hade åberopats av klagandena eller kommissionen,[21] höll klagandena ansvariga för båda delarna av överträdelsen av artikel 81 EG, nämligen för att ha haft kännedom om kompensationsmekanismen och för att övervakningssystemet gick att förutse.[22]

33. Klagandena har gjort gällande att tribunalen i förevarande fall dömde utöver vad som hade yrkats av parterna (*ultra petita*), eftersom kommissionen inte hade grundat sig på dessa skäl i det omtvistade beslutet, dessa skäl hade inte åberopats som en ogiltighetsgrund av klagandena och de inte hade varit föremål för någon diskussion, förutom i fråga om huruvida V.C.:s uttalande kunde tas upp till prövning.

34. Kommissionen har hävdat att tribunalen hade rätt att beakta klagandenas kännedom om mekanismen för övervakning och kompensation när den, under utövande av sin obegränsade behörighet, beslutade om nivån på böterna, eftersom det är fråga om en faktisk omständighet. Vad gäller V.C.:s uttalande anser kommissionen att tribunalen hade rätt att beakta den när tribunalen beslutade om nivån på böterna,[23] särskilt eftersom det enligt praxis är möjligt ”att begära in och beakta sådana kompletterande upplysningar som inte i sig måste finnas med i beslutet”.[24] Kommissionen anser slutligen att grunden är verkningslös, eftersom tribunalen redan har satt ned bötesbeloppet.[25]

21 — Klagandena påpekar att förfarandet vid unionsdomstolarna är kontradiktoriskt. Det ankommer således på parterna i tvisten och enbart på dem (förutom vad avser grunder avseende allmän ordning) att åberopa ogiltighetsgrunderna (se dom KME Germany m.fl./kommissionen, C-389/10 P, EU:C:2011:816, punkt 131). Domstolen fann på samma sätt i domen ThyssenKrupp Nirosta/kommissionen (dom C-352/09 P, EU:C:2011:191) att tribunalens uppgift var begränsad till att pröva de argument som hade anförts vid tribunalen.

22 — Punkt 626 i den överklagade domen.

23 — Dom Prym och Prym Consumer/kommissionen (C-534/07 P, EU:C:2009:505, punkt 86).

24 — Dom KNP BT/kommissionen (C-248/98 P, EU:C:2000:625, punkt 40).

25 — Med ytterligare 4 procent utöver nedsättningen på 10 procent som kommissionen tidigare hade beviljat, med hänsyn till att klagandena inte hade deltagit i överträdelsen lika regelbundet och att de hade varit mindre aktiva.

B – *Bedömning*

35. Det är fastslaget att unionsdomstolen som ska pröva en talan om ogiltigförklaring är bunden av den så kallade *ne ultra petita*-principen, som följer av maximen *ne eat iudex ultra petita partium*, enligt vilken det är förbjudet för domstolen att uttala sig i frågor som inte omfattas av parternas yrkanden. Enligt denna princip kan inte ogiltigförklaringen vara mer omfattande än vad som yrkats av sökanden. [26] Unionsdomstolen saknar behörighet att omdefiniera föremålet för talan eller att ex officio pröva en grund utom i särskilda fall då det på grund av allmänintresset krävs att domstolen ingriper. [27] Unionsdomstolen har nämligen möjlighet och, i förekommande fall, skyldighet att ex officio pröva vissa grunder som avser den formella lagenligheten. [28]

36. Principen att domstolen inte dömer utöver vad som har yrkats av parterna (*ne ultra petita*) är endast tillämplig fullt ut i tvistemål, såsom dispositionsprincip. I offentligrättsliga mål, som konkurrensmål faller under, är det däremot svårare att avgränsa dess tillämpningsområde. Enligt min mening har nämligen principen knappt någon egen roll, utan den omvandlas till en allmän aspekt av rätten till en rättvis rättegång. Såsom generaladvokaten Léger har angett är en domstols roll på det området inte passiv, och den kan inte uppfordras att endast vara ”parternas talesman”. [29] Jag vill särskilt påpeka att förbudet att ta upp grunder ex officio endast är tillämpligt i mål om ogiltighetsförklaring, det vill säga vid lagenlighetsgranskningar. Förbudet har däremot inte någon liknande roll inom ramen för den obegränsade behörigheten.

37. Detta för mig till frågan om hur principen att domstolen inte dömer utöver vad som har yrkats av parterna (*ne ultra petita*) ska tillämpas inom ramen för den obegränsade behörigheten, eftersom förevarande mål i huvudsak handlar om gränserna för denna behörighet som är central i målet. I domen Groupe Danone/kommissionen fann domstolen att ”gemenskapsdomstolarna är behöriga att utöva sin fulla prövningsrätt när *frågan om böternas belopp har väckts* och att de får utöva sin behörighet i detta avseende såväl för att sätta ned bötesbeloppet som för att höja det”. [30]

38. Detta öppnar upp för två skilda tolkningar. Det skulle dels kunna hävdas att en part uttryckligen och tydligt måste åberopa frågan om bötesbeloppet i *yrkandena i ansökan* för att tribunalen ska kunna utöva sin obegränsade behörighet, dels skulle man av domstolens ståndpunkt kunna dra slutsatsen att det är tillräckligt att frågan om böterna är *föremål för tvisten och omdiskuteras inom ramen för grunderna*. Denna fråga är av särskild betydelse då tribunalen, så snart den obegränsade behörigheten är aktuell, kan höja böterna trots att parterna endast har yrkat att de ska sättas ned. [31]

39. Det finns inget entydigt svar på hur principen att domstolen inte dömer utöver vad som har yrkats av parterna (*ne ultra petita*) ska tillämpas, men det verkar finnas stöd för att den ska tolkas i enlighet med den första tolkningen av domen Groupe Danone/kommissionen, nämligen att bötesbeloppet måste ha varit *föremål för yrkandena*. I domen kommissionen m.fl./Siemens Österreich m.fl. slog

26 — Se dom Meroni mot Höga myndigheten (46/59 och 47/59, EU:C:1962:44, s. 783, särskilt s. 801), dom Nachi Europe (C-239/99, EU:C:2001:101, punkt 24) och dom Comunità montana della Valnerina/kommissionen (C-240/03 P, EU:C:2006:44, punkt 43) samt punkterna 146–148 i generaladvokaten Kokotts förslag till avgörande i målet kommissionen/Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2009:555).

27 — Dom kommissionen/Roodhuijzen (T-58/08 P, EU:T:2009:385, punkt 34 och där angiven rättspraxis). Det framgår dock av rättspraxis att inom den ram som har avgränsats av parterna är inte unionsdomstolen, även om den enbart ska pröva tvisten i enlighet med de yrkanden som framställts av parterna, bunden enbart till de argument som parterna åberopat till stöd för sina yrkanden, med risk för att avgörandet annars skulle fattas på felaktiga rättsliga grunder (dom ETF/Michel, T-108/11 P, EU:T:2013:625, punkterna 42 och 51).

28 — Ett åsidosättande av väsentliga formföreskrifter och bristande behörighet, i den mening som avses i artikel 263 FEUF, utgör nämligen en grund avseende tvingande rätt som unionsdomstolen ska pröva ex officio (se dom Ungern/kommissionen, T-240/10, EU:T:2013:645). Bristande motivering räknas bland de grunder som avser den formella lagenligheten. Syftet med att ta upp en grund ex officio är dock inte att avhjälpa en brist i ansökan, utan att se till att en bestämmelse iakttas som med anledning av sin betydelse inte står till parternas förfogade, och detta oavsett när under förfarandet det sker. Frågan om en grund kan tas upp ex officio, ska dock skiljas från omfattningen av principen att domstolen inte dömer utöver vad som har yrkats av parterna (*ne ultra petita*), som avser parternas yrkanden.

29 — Generaladvokaten Légers förslag till avgörande i målet parlamentet/Gutiérrez de Quijano y Lloréns (C-252/96 P, EU:C:1998:157, punkt 36).

30 — C-3/06 P, EU:C:2007:88, punkt 62, min kursivering. Se även generaladvokaten Poiares Maduros förslag till avgörande i målet (C-3/06 P, EU:C:2006:720, punkterna 46–50).

31 — Se dom Shell Petroleum m.fl./kommissionen (T-343/06, EU:T:2012:478) och dom InnoLux/kommissionen (T-91/11, EU:T:2014:92).

domstolen således fast att tribunalen hade dömt utöver vad som har yrkats av parterna (*ne ultra petita*) genom att ogiltigförklara en bestämmelse i kommissionens beslut och genom att ändra de böter som ålagts genom att slå ihop dem till ett enda belopp som skulle betalas av parterna solidariskt. [32] Samtidigt som domstolen i domen Alliance One/kommissionen ogillade talan såvitt avsåg den tredje grunden i vilken klaganden hade gjort gällande att principen att domstolen inte dömer utöver vad som har yrkats av parterna (*ne ultra petita*) hade åsidosatts, underströk domstolen för övrigt att, trots att inget yrkande därom hade gjorts i ansökan, klaganden i andra hand hade yrkat nedsättning av det bötesbelopp som hade ålagts en annan deltagare i samverkan och som klaganden själv påförts solidariskt, och att klagandens grunder anförts i syfte att motivera att en sådan nedsättning beviljades. [33]

40. Mot bakgrund av det ovan anförda anser jag att klagandenas invändningar i själva verket inte avser ett åsidosättande av principen att domstolen inte dömer utöver vad som yrkats av parterna (*ne ultra petita*) eller ett felaktigt upptagande av en grund ex officio. Dessa invändningar verkar under alla omständigheter grunda sig på en felaktig tolkning av den överklagade domen. Såsom jag redan har framhållit, berör klagandenas argument omfattningen av tribunalens obegränsade behörighet; genom att konstatera att klagandena var ansvariga för överträdelsens båda delar, fastställde tribunalen i själva verket förekomsten av den omtvistade överträdelsen.

41. Om klagandenas invändningar emellertid ändå ska anses avse ett åsidosättande av principen att domstolen inte dömer utöver vad som har yrkats av parterna (*ne ultra petita*) räcker det att påpeka att det var klagandena som gav in V.C:s uttalande för att visa att de inte hade deltagit i övervaknings- och kompensationsmekanismen. Klagandena yrkande vid tribunalen i första hand att det omtvistade beslutet skulle ogillas i sin helhet. I andra hand yrkande klagandena att artiklarna 1, 2 och 3 i det omtvistade beslutet skulle ogiltigförklaras i den mån del de avsåg klagandena, eller att de böter som klagandena ålagts i artikel 2 i det omtvistade beslutet skulle sätta ned. [34] Vad gäller kommissionens yrkanden framgår det att kommissionen i första instans yrkade att talan skulle ogillas.

42. Såsom jag redan har påpekat ovan ogiltigförklarade tribunalen delvis det omtvistade beslutet och satte ned de böter som kommissionen hade ålagt. Enligt denna analys tycks inte den överklagade domen vara behäftad med en felaktig rättstillämpning som avser ett åsidosättande av principen att domstolen inte dömer utöver vad som har yrkats av parterna (*ne ultra petita*). Jag föreslår följaktligen att domstolen inte ska bifalla överklagandet såvitt avser den första delen av den andra grunden.

VI – **Obegränsad behörighet och rätten till en rättvis rättegång**

A – *Parternas argument*

43. Genom den andra delen av den andra grunden har klagandena gjort gällande att tribunalen åsidosatte rätten till en rättvis rättegång (som innefattar principen om parternas likställdhet i processen) och rätten till försvar och särskilt den kontradiktoriska principen, genom att i punkterna 624–626 i domen slå fast att det ankom på tribunalen att vid utövandet av sin obegränsade behörighet beakta V.C.:s uttalande för att tillskriva klagandena ansvar för deras delaktighet i övervakningssystemet och för att fastställa att de hade kännedom om kompensationsmekanismen.

32 — C-231/11 P–C-233/11 P, EU:C:2014:256, punkt 129.

33 — C-679/11 P, EU:C:2013:606, punkterna 103–107.

34 — Se punkt 87 i den överklagade domen.

44. Enligt klagandena åsidosatte tribunalen rätten till en rättvis rättegång, och i synnerhet principen om parternas likställdhet i processen, inklusive den kontradiktoriska principen, genom att inte med precision delge klagandena den nya anmärkningens innehåll och avsikten med den, i enlighet med de krav som uppställs i artikel 6 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen), som undertecknades i Rom den 4 november 1950, samt i artiklarna 47 och 48 i stadgan.

45. Kommissionen har bestritt klagandenas argument och betonat att den bevisning som avsåg klagandenas kännedom, vilken V.C. inkommit med, nämndes första gången av klagandena. Det vore därför absurt av klagandena att påstå att de inte hade kunnat ta del av den. [35]

B – *Bedömning*

1. Inledande anmärkningar

46. Rätten till en rättvis rättegång som säkerställs i artikel 6.1 i Europakonventionen är en allmän princip i unionsrätten. Den är numera inskriven i artikel 47 andra stycket i stadgan. Principen om ett effektivt domstolsskydd i artikel 47 innefattar olika delar, bland vilka bland andra rätten till försvar, principen om parternas likställdhet i processen och rätten till en domstol ingår.

47. Vad gäller den kontradiktoriska principen, är det fastslaget att den utgör en del av rätten till försvar. Principen är tillämplig på alla förfaranden som kan utmynna i ett beslut från en gemenskapsinstitution, som på ett märkbart sätt påverkar en persons intressen. [36] Principen om parternas likställdhet i processen – vilken endast är en naturlig följd av själva begreppet rättvis rättegång – kräver att varje part ges en rimlig möjlighet att lägga fram sin sak, och sin bevisning, på villkor som inte ger denna part väsentliga nackdelar gentemot motparten. [37] Principen kan åberopas i sanktionsförfaranden som kommissionen har inlett. [38]

48. På området för konkurrensrätt är det viktigt att hålla i minnet att det *ankommer på kommissionen att bevisa den överträdelse som den har konstaterat och förete den bevisning som krävs* för att på ett tillfredsställande sätt styrka förekomsten av de faktiska omständigheter som utgör en överträdelse. Det krävs nämligen av klaganden i en talan vid domstol är att identifiera de ifrågasatta omständigheterna i det omtvistade beslutet, åberopa grunder och förete bevisning, som kan bestå i starka indicier på att det finns fog för anmärkningarna. [39]

2. Bedömning av tribunalens beaktande av V.C.:s uttalande mot bakgrund av den obegränsade behörigheten

49. Det framgår av den överklagade domen att V.C.:s uttalande gjordes den 6 december 2007, det vill säga efter det att det omtvistade beslutet antogs, att den bifogades ansökan till tribunalen och att klagandena tillförde den till handlingarna i målet vid tribunalen. [40] Kommissionen åberopade den i sina skriftliga yttranden. [41] Förklaringen ansågs kunna tas upp till sakprövning vid tribunalen. Klagandena åberopade den också, bland annat inom ramen för den fjärde grunden vid tribunalen. [42]

35 — Dom 1. garantovaná/kommissionen (T-392/09, EU:T:2012:674, punkterna 78 och 79).

36 — Dom kommissionen/Irland m.fl. (C-89/08 P, EU:C:2009:742, punkt 50).

37 — Dom Otis m.fl. (C-199/11, EU:C:2012:684, punkterna 46– 49, 71 och 72).

38 — Se, bland annat, dom LR AF 1998/kommissionen (T-23/99, EU:T:2002:75, punkt 171).

39 — Dom KME Germany m.fl./kommissionen (C-272/09P, EU:C:2011:810, punkterna 104–106).

40 — Punkt 293 i den överklagade domen.

41 — Punkterna 293 och 612 i den överklagade domen.

42 — Punkt 320 i den överklagade domen.

50. Iakttagandet av rätten till försvar på konkurrensområdet förutsätter att det berörda företaget ges tillfälle att under det administrativa förfarandet på ett meningsfullt sätt framföra sina synpunkter på huruvida de påstådda faktiska omständigheterna och förhållandena verkligen föreligger och är relevanta och på de handlingar som enligt kommissionen styrker dess påstående om att EG-fördraget har överträtts. [43] Det är bland annat meddelandet om invändningar som ger företag som är föremål för utredning möjlighet att få kännedom om kommissionens bevisning och ger dem möjlighet att till fullo få en effektiv rätt till försvar. [44]

51. Såsom kommissionen har understrukit framgår det emellertid av rättspraxis att ”en part som själv har påvisat den aktuella faktiska omständigheten har vid framläggandet av den, hypotetiskt sett, fullt ut kunnat redogöra för vilken eventuell betydelse den har för utgången i målet” [45].

52. Vid utövandet av den obegränsade behörigheten i fråga om bötesbeloppet ska tribunalen utgå från den dag då den meddelar sitt avgörande. Det ska således göras åtskillnad mellan *dels* tribunalens beaktande av ytterligare handlingar eller omständigheter som kommissionen inte beaktade [46] men även uppgifter som kommissionen inte hade kännedom om när beslutet antogs, *dels* fastställande av det rättsstridiga beteendet och beaktandet av kartelldeltagarnas ansvar, som kommissionen i beslutet antingen uttryckligen hade uteslutit eller inte hade bevisat.

53. Vad gäller beaktande av ytterligare upplysningar, framgår det nämligen av rättspraxis att ”tribunalen, inom ramen för utövandet av den obegränsade behörighet som den har enligt artikel 261 FEUF och artikel 31 i förordning nr 1/2003, får bedöma bötesbeloppens rimlighet mot bakgrund av bland annat kompletterande upplysningar som inte nämndes i meddelandet om invändningar eller i kommissionens beslut” [47].

54. Såsom generaladvokaten Wathelet framhöll i sitt förslag till avgörande i målet Telefónica och Telefónica de España/kommissionen, ska tribunalen således själv bedöma om böterna är lämpliga och proportionerliga och den är skyldig att själv konstatera att alla uppgifter som är relevanta för beräkningen av böterna verkligen har tagits i beaktande av kommissionen, eftersom tribunalen även i samband härmed måste kunna ompröva de faktiska omständigheter och förhållanden som sökandena har åberopat vid tribunalen. [48]

55. Tribunalen kan i detta syfte även beakta uppgifter som kommissionen inte hade kännedom om när den antog det omtvistade beslutet. [49] Tribunalen beaktar således uppgifter som uppkommer efter det att kommissionen antog sitt beslut, bland annat uppgifter som avser företagets ekonomiska situation. [50]

43 — Se, bland annat, dom Archer Daniels Midland/kommissionen (C-511/06 P, EU:C:2009:433, punkt 85 och där angiven rättspraxis).

44 — Ibid. punkt 86 och där angiven rättspraxis.

45 — Dom 1. garantovaná/kommissionen (T-392/09, EU:T:2012:674, punkterna 78 och 79).

46 — Dom Shell Petroleum m.fl./kommissionen (T-343/06, EU:T:2012:478, punkterna 176, 220 och 232).

47 — Ibid. punkt 220.

48 — C-295/12 P, EU:C:2013:619, punkt 129.

49 — Dom Arkema France m.fl./kommissionen (T-217/06, EU:T:2011:251, punkterna 249–256) avseende beaktandet av att det aktuella företaget inte längre kontrollerades av Total-koncernen och att höjningen som avskräckande verkan inte längre var motiverad.

50 — Dom Novácke chemické závody/kommissionen (T-352/09, EU:T:2012:673) gällande en förklaring om att betalningen av böter inte skulle påverka företagets bärkraft och dom Reagens/kommissionen (T-30/10, EU:T:2014:253, punkt 305) om uppgifter om den ekonomiska förmågan.

56. Utifrån det perspektivet stred det inte mot rätten till försvar eller mot den kontradiktoriska principen att beakta V.C.:s uttalande, trots att tribunalen inte gav uttalandet ett entydigt värde. [51] Dels kunde handlingen inte stå i strid med kommissionens bevisning mot bakgrund av att den lades fram efter kommissionens beslut, dels beaktades den för att tillskriva de berörda företagen ansvar. Jag anser likväl, mot bakgrund av ovannämnda rättspraxis, att det i sig kan vara tillåtet för tribunalen att vid påföljdsbestämningen använda sin obegränsade behörighet och beakta uttalandet. [52]

57. Enligt min mening skiljer sig situationen i förevarande mål i vart fall från situationen i domen kommissionen/Edison [53], i vilken domstolen var enig med tribunalen om att den omständighet som kommissionen beaktade i sitt beslut var en omständighet som inte hade angetts i meddelandet om invändningar och över vilken Edison SpA inte hade fått tillfälle att yttra sig vid det administrativa förfarandet. Tribunalen gjorde således en riktig bedömning när den fann att denna omständighet inte kunde göras gällande mot bolaget. [54]

3. Huruvida tribunalen åsidosatte principen om obegränsad behörighet och rätten till försvar genom att tillskriva klagandena ansvar

58. Problematiken med det formella beaktandet av V.C.:s uttalande ska dock åtskiljas från problematiken med hur tribunalen använde förevarande uttalande, det vill säga vilken slutsats som tribunalen drog av handlingen och i vilket syfte tribunalen använde den. Det framgår visserligen av den överklagade domen att tribunalen beaktade den i syfte att bedöma böterna, men därigenom tillskrev tribunalen klagandena ansvar utan att bereda dem möjlighet till en kontradiktorisk diskussion.

59. I motsats till kommissionen anser jag att den slutsats som tribunalen drog av handlingen inte enbart utgör en faktisk omständighet. Detta är tvärtom särskilt viktigt mot bakgrund av rätten till försvar. Såsom generaladvokaten Kokott har angett i sitt förslag till avgörande i målet kommissionen/Alrosa, kan tribunalen fatta ett överraskande beslut inte endast när den bedömer målet på grundval av omständigheter som parterna inte hade kännedom om, utan även i bedömningen av sakförhållandena, om tribunalen därvid grundar sig på omständigheter som parterna visserligen hade kännedom om, men vilka omständigheter aldrig som sådana var föremål för diskussion under domstolsförfarandet. [55]

60. I förevarande mål är det emellertid avgörande att tribunalen, genom att beakta V.C.:s uttalande, ändrade kvalificeringen av det ifrågasatta beteende som kommissionen hade konstaterat i sitt beslut.

61. Tribunalen har genom att fastställa förekomsten av ett beteende i syfte att tillskriva klagandena ansvar, överskridit gränserna för sin obegränsade behörighet. Tribunalen har nämligen därigenom konstaterat en överträdelse som kommissionen inte hade styrkt. Utifrån den synvinkeln verkar punkt 621 i den överklagande domen, i vilken tribunalen, i strid med samtliga ovannämnda bestämmelser, verkar anse att de kompletterande upplysningarna kunde avse konstaterandet av överträdelsen, och punkt 622 i den överklagade domen verkar motivera att den överklagade domen upphävs.

51 — För att illustrera detta framgår det, avseende fastställelse av priser, av punkt 405 i den överklagade domen att det aktuella uttalandet ”i vart fall inte kan stå i strid med icke-samtida och samtida bevisning av de omständigheter som analyserats ovan, vilka kommissionen förebringat som stöd för att klagandena deltog i prissamordning”.

52 — Dessutom kan det vara lämpligt att erinra om att domstolen har slagit fast att trots att tribunalen inte meddelade parterna sin avsikt att ta hänsyn till ytterligare en nedsättning, var det fråga om en rättslig bedömning som tribunalen hade rätt att göra under utövandet av sin obegränsade behörighet, utan att underrätta parterna om det innan domen meddelas (se dom Alliance One International/kommissionen, C-679/11 P, EU:C:2013:606, punkt 110).

53 — C-446/11 P, EU:C:2013:798.

54 — I domen kommissionen/Edison hänvisade domstolen analogt till domen Papierfabrik August Koehler m.fl./kommissionen (C-322/07 P, C-327/07 P och C-338/07 P, EU:C:2009:500, punkterna 34–37).

55 — C-441/07 P, EU:C:2009:555, punkterna 151 och 152.

62. Den överklagade domen är för övrigt behäftad med en uppenbart motsägelsefull motivering. I punkt 614 konstaterade tribunalen således att det inte ankom på den att ersätta kommissionens felaktiga motivering med en helt ny. I punkt 626 tillskrev emellertid tribunalen klagandena ansvar för båda delarna av överträdelsen.

63. På samma sätt anser jag att tribunalen gjorde en konstlad och således felaktig distinktion mellan fastställande av ansvar ”för att fastställa böterna” och fastställandet av ansvar som sådant. Böterna är emellertid påföljden för det ansvar som redan fastställts. Utan att först fastställa ansvar, uppkommer inte frågan om bötesbeloppet. Tribunalen godtog först inte den överträdelse som kommissionen hade fastställt, varefter den inom ramen för prövningen av den nionde grunden, omformulerade den och därmed överskred gränserna för sin obegränsade behörighet.

64. Slutligen anser jag att tribunalen, genom detta tillvägagångssätt, även åsidosatte rätten till försvar och i synnerhet den kontradiktoriska principen, eftersom den inte beredde parterna möjlighet att diskutera det ansvar som tribunalen själv tillskrev klagandena.

65. Det finns gränser för den obegränsade behörigheten. Även om behörigheten att ogiltigförklara en rättsakt är begränsad till den överträdelse som fastställs i det omtvistade beslutet, ger den inte för den sakens skull tribunalen behörighet att konstatera förekomsten av överträdelser som kommissionen inte har fastställt i det omtvistade beslutet. [56]

66. Överklagandet ska följaktligen bifallas såvitt avser den andra delen av den andra grunden. Med hänsyn till att felet är av grundläggande karaktär anser jag att det ska leda till att den överklagade domen upphävs.

VII – **Huruvida bevisningen missuppfattades**

67. Med hänsyn till det konstaterade felets natur, finns det enligt min mening ingen anledning att uttala sig om den tredje delen av den andra grunden. Det är således endast i andra hand som jag prövar den tredje delen. Klaganden har hävdat att genom att tribunalen tillskrev klagandena ansvar för överträdelsens båda delar, missuppfattade den, i punkt 626 i domen, bevisningen och åsidosatte principen om oskuldspresumtion. Tribunalen fastställde ansvar med stöd av ett ofullständigt citat från V.C.:s uttalande, av vilket det sålunda tydligt framgår att V.C. inte hade någon kännedom om beskaffenheten av den kompensationsmekanism som är föremål för beslutet.

68. I V.C.:s uttalande lämnas, enligt klagandena, dessutom frågan om när han fick kännedom om ”förekomsten av en viss typ av kompensationsmekanism” helt öppen. Kommissionen anser tvärtom att tribunalen inte missuppfattade bevisningen i V.C.:s uttalande.

69. Det ska erinras om att i den mån en klagande gör gällande att tribunalen har missuppfattat den bevisning som har lagts fram, ska den, enligt artikel 256.1 andra stycket FEUF, artikel 51 första stycket i domstolens stadga och artikel 168.1 d i domstolens rättegångsregler ange exakt vilka bevis som tribunalen har missuppfattat och visa de bedömningsfel som klaganden anser har orsakat denna missuppfattning hos tribunalen. [57]

56 — Se, för ett liknande resonemang, dom Tokai Carbon m.fl./kommissionen (T-71/03, T-74/03, T-87/03 och T-91/03, EU:T:2005:220, punkt 370).

57 — Dom kommissionen/Aalberts Industries m.fl. (C-287/11 P, EU:C:2013:445, punkt 50).

70. En sådan missuppfattning föreligger när bedömningen av den befintliga bevisningen framstår som uppenbart felaktig utan att någon ny bevisning har beaktats. [58] Jag anser dock att klagandena, i den tredje delen av den andra grunden, föreslår en annan tolkning av V.C.:s uttalande än den som tribunalen gjorde. Klagandenas argument i målet gör det dock inte möjligt att dra slutsatsen att tribunalen uppenbart har överskridit ramarna för en skälig bedömning av bevisningen. [59]

71. Under dessa omständigheter kan överklagandet inte vinna bifall såvitt avser den tredje delen av den andra grunden.

VIII – **Huruvida målet ska återförvisas till tribunalen**

72. Klagandena har yrkat att artiklarna 1, 2 och 3 i det omtvistade beslutet ska ogiltigförklaras, till den del de avser klagandena, eller att bötesbeloppet ska sättas ned.

73. Enligt artikel 61 första stycket i EU-domstolens stadga kan domstolen, om överklagandet är välgrundat och om det är fråga om att upphäva tribunalens avgörande, slutgiltigt avgöra ärendet, om det är färdigt för avgörande. Med hänsyn till beskaffenheten av det fel som tribunalen gjorde sig skyldig till anser jag emellertid att förevarande mål inte är färdigt för avgörande. [60] Jag anser framför allt att parterna inte i tillräcklig mån har beretts tillfälle att yttra sig över vilka slutsatser som ska dras från V.C.:s uttalande vid tribunalens utövande av den obegränsade behörigheten. Följaktligen föreslår jag att domstolen återförvisar målet till tribunalen.

IX – **Förslag till avgörande**

74. Av dessa skäl, och utan att det påverkar prövningen av de övriga grunderna för överklagandet, föreslår jag att domstolen ska bifalla överklagandet såvitt avser den andra delen av den andra grunden, vilket enligt min mening ska medföra att domen i målet Galp Energía España m.fl./kommissionen (T-462/07, EU:T:2013:459) upphävs och att målet återförvisas till tribunalen. Frågan om rättegångskostnader anstår.

58 — Dom PKK och KNK/rådet (C-229/05 P, EU:C:2007:32, punkt 37) och dom Lafarge/kommissionen (C-413/08 P, EU:C:2010:346, punkt 17).

59 — Se, analogt, dom Activision Blizzard Germany/kommissionen (C-260/09 P, EU:C:2011:62, punkt 57).

60 — Till skillnad från bland annat målet kommissionen/Verhuizingen, se generaladvokaten Kokotts förslag till avgörande i målet (C-441/11 P, EU:C:2012:317, punkterna 43–46).